

LLIBRES
Els castellans, de Jordi Puntí: "Un llibre intel·ligent i interessant, que conté les dosis justes d'humor" / 1

ENTREVISTA
A LAURENT MAUVIGNIER:
"Cal una generació per escriure aquest llibre" / 3

La llengua a l'abast

Per CATERINA SUREDA

«Aquesta mateixa padrina per ventura és una pagesa de tota la vida, que per res del món diria a la veïna: "Maria, enguany, a més de gallines, hem decidit posar *patitos* i comprar un *caballo* perquè al *nene* li agraden molt» / 6

CINE Codi font: "Jake Gyllenhaal hi fa de la contenció el seu recurs principal en contraposició a l'*in crescendo* d'un argument que convida a l'histrionisme d'altres herois de ficció" / 7

L'ESPÍRIT

ZONN CULTURNL

Com és lògic, *Els castellans* tan sols mostra d'una manera explícita la visió -els recels, les desconfiances, els temors visceral i els prejudicis- que sentien els catalans envers els seus nous veïns. Per les anècdotes que Puntí hi relata, tanmateix, queda clar que l'odi a l'altre dels catalans era sentit també pels castellans, nouvinguts però descarats, desesperats però picarescos, gens ni mica tímids ni acomplexats

ELS CASTELLANS, DE JORDI PUNTÍ

Quan s'instal·laren a Catalunya

Text: **Pere Antoni Pons**
danteslobina@hotmail.com
Foto: **J. Morey**

Els castellans recull una desena d'articles que Jordi Puntí (Manlleu, 1967) va publicar a la revista *L'Avenç* durant tot l'any 2007. La majoria han estat refets per a l'ocasió. La naturalesa diguem-ne periodística dels textos pot induir el lector a pensar que estam davant d'un llibre menor o secundari, interessant només per les qualitats periodístiques, o sociohistòriques, que ofereix. No és el cas. *Els castellans* és un exemple excel·lent de literatura memorialística. (De memòria, això sí, filtrada per la invenció.)

Amb la particularitat, naturalment, que tota l'evocació de Puntí gira al voltant de la relació que, com a preadolescent de família catalana, va mantenir amb els al·lots de la seva edat que s'havien instal·lat feia poc al poble, o que hi havien nascut però eren fills d'immigrants espanyols. Òbviament, la relació que mantenien un i altre bàndol

-la referència militar no és impropcedent ni gratuïta: eren enemics i com a tals es tractaven-tenia tots els ingredients per acabar donant un còctel indigest: recels, desconfiances, temors visceral i prejudicis de tota casta. Una indigestió que, per molt que s'hagi parlat sovint d'oasi català i per molt que Espanya es faci passar per un Estat modern, plural i obert, encara dura. I que durarà molt de temps. Aquest no és, però, el tema del llibre de Puntí.

Com és lògic, *Els castellans* tan sols mostra d'una manera explícita la visió -els recels, les des-

confiances, els temors visceral i els prejudicis- que sentien els catalans envers els seus nous veïns. Per les anècdotes que Puntí hi relata, tanmateix, queda clar que l'odi a l'altre dels catalans era sentit també pels castellans, nouvinguts però descarats, desesperats però picarescos, gens ni mica tímids ni acomplexats. Al cap i a la fi, devien pensar (o bé és que ho tenien profundament interioritzat), ells no havien sortit del seu país, i per tant no havien de retre comptes a ningú, ni tenien per què haver d'adaptar-se al territori d'acollida.

Per als al·lots catalans com Puntí, tots els que no eren com ell eren castellans -o xarnegos, és clar-, encara que no provinguessin de Castella sinó de Múrcia, d'Andalusia o d'Extremadura. A causa de la "imaginació intoxicada" que els havien inculcat, Puntí i els seus amics i familiars s'inventaven els castellans a còpia d'estereotips: consideraven que tots eren uns desarrapats *xu-*

L'autor no interromp mai el relat per reflexionar sobre el que conta, sinó que més aviat obliga els lectors a reflexionar per ells mateixos

lescos i predelinqüents, malparlats i brutals, que els seus bars eren antres de vici i de perdició, on als al·lots de la terra no els convenia posar-hi un peu perquè només hi trobarien -perill!- "borratxos, perdularis i gent disposada a barallar-se amb qui fos".

Amb tot, és evident que, d'algunes històries contades per Puntí, se'n pot treure la conclusió que alguns castellans eren calcs del tòpic més tronat: "*quinquis*" entusiastes del "*destape*", lladre-gots, sempre ostentant "aquella *xuleria* innata" i aquella "vulgarietat simpàtica" que, paradoxalment, feia bavejar d'enveja als preadolescents catalans.

Exhibint tota la seva habilitat narradora, Puntí munta un relat en què els catalans i els castellans s'ignoren, es detesten, s'insulten, es barallen a pedrades i comparteixen espais -el cine, l'escola, la foguera de Sant Joan... En última instància, *Els castellans* es pot llegir, també, com un relat

d'iniciació a la vida, d'entrada a l'edat adulta.

Em sembla un gran encert de l'autor el fet que no interrompi mai el relat per reflexionar explícitament sobre el que conta, sinó que més aviat obligui els lectors a reflexionar per ells mateixos a partir de les històries i de la complexa veritat humana i literària que vehiculen. Personalment, m'ha resultat molt significativa la diferència d'actitud entre catalans i castellans a l'hora d'intentar fer una petita aproximació cap als altres. Els al·lots catalans, pel que diu Puntí, solien mostrar-se submisos i acovardits, envejosament mimètics dels castellans, mentre que aquests solien mostrar sempre una indiferència total i absoluta respecte dels catalans, als quals només feien cas per desafiar-los o intimidar-los. El que deia: significatiu.

Jordi Puntí ha escrit un llibre intel·ligent i interessant, que conté les dosis justes d'humor, de crueltat i de tendresa, un llibre que recrea una època ja periclitada però de conseqüències encara molt actuals. Puntí està en plena forma.

Els castellans
Jordi Puntí

L'Avenç-La Magrana Editors, Barcelona, 2011
136 Pàg / 13 €

Jordi Puntí (Manlleu, 1967).